

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FÜSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a köziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillért más hirdetések olós árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári ohoque-számla 10,489. szám.

Általános választói jog.

Írta: Bálint Endre.

Sokat halljuk és hangoztatjuk, hogy a magyar államot, annak intézményeit, a magyar faj alapította és tartotta fenn több mint ezer éven át. Alapította a kor szokása szerint: fegyverrel; fenntartotta: állami függetlenségéhez való szíves ragaszkodásával és a civilizáció, a művelt nyugat nagy eszméi iránti ritka fogékonyságával.

Tudjuk, hogy az államalkotó és fenntartó magyar faj politikai érettség és kulturális színvonal tekintetében első azon népfajok között, a melyek még e hazában élnek.

Mindezt hangoztatjuk és hangoztattuk eddig is — anélkül, hogy a tételek igazi konzekvenciáit beláttuk és levontuk volna — a gyakorlati politikai élet területén.

Mert a magyar faj ezen nagy történelmi multja, kulturális és politikai elsője jogcímét ad, sőt a civilizáció és az emberi haladás egyenesen kötelességévé is teszik a magyar államhatalmi tényezőknél, hogy itt *egységes magyar nemzeti államot* építsenek ki s így a kevésbé jelentős történelmi multtal bíró nemzetiségi honpolgárokat egy magasabb kultúra légkörébe emeljék.

Még meg sem indult jóformán a nemzeti állam kiépítésének nagy munkája, még csak a kezdet kezdetén vagyunk e téren s bizonyos elemek máris — hol tudatlanságból, hol rosszhiszeműségből — hordják az akadályokat a kiépítési munkálatok elé.

Miután — különösen az oláhok részéről — nagy előszere-ttel hirdetett és terjesztett „történelmi jogok” elméletét a tudomány semmivé tette, előrántják ujabban a természetjog doctri-náját s így akarnak tudományos alapot keríteni képtelen és neveltséges törekvéseikhez.

Világáig kürtölik, hogy a magyar nemzet-állam természetjogokba ütközik s hogy a magyar államhatalom keresztülgázol a természetjogokon, negligálja az emberi szabadságjogok legelembibjét, csak hogy a magyar faj és kultúra „zsarnok” uralmát e területen megszilárdítsa.

S akadnak emberek, sajnos, akadnak elsőrangú külföldi tekintélyek, a kik nem ismerve a viszonyokat, felülnek és a magyar nemzeti állam munkásait,

a kik pedig egyben az emberi haladás és civilizáció munkásai is, meghurcolják, kompromittálni akarják a művelt külföld előtt.

Hát mi szemébe nézünk a természetjog teoriájának is.

Mindjárt azon kezdjük, hogy ugynevezett természetjogok, a melyek a fogalom szerint velünk születnének s amelyeket ezért semmi emberi jogrend nem érinthet, el nem vehet, mert nem is adhat, — *nincsenek*.

A XVIII. század végén keletkezett ugynevezett természetjogi iskola hirdette ugyan, hogy bizonyos jogok, mint a személyes szabadság, gondolatközlési jog stb. természetjogok, amelyeket elvenni senkitől nem szabad, de ezt csak azért tette, hogy a középkor elavult társadalmi berendezése ellen annál nyomatékosabban és eredményesebben küzdhessen. Taktikai fogás volt ez és nem általános érvényű teoria, a mint a modern jogfilozófia kimutatta, a melynek tanai szerint a természet-jog — *abszurdum*.

A nemzetiségi agitátorok azonban ezzel nem törődnek, hanem természetjogokat — gyártanak, csak azért, hogy a magyar nemzeti állam kiépítésére való törekvést természetjogokba ütköztönek mondhassák. Szerintük ugyanis az a természetjog, hogy itt az oláh, tót, szász kultúra és nyelv legyen uralkodóvá általában, vagy legalább is az állampolgárok bizonyos csoportjai felett.

Szóval: a *kulturális visszaesés*, a honpolgárok nagy részének izolálása továbbra is a haladhatóság, a fejlődő civilizáció áldásában való részedhetéstől, — lenne a természetjog.

Említettük, hogy a jogfilozófia ma nem ismer természetjogot; csupán egyet hajlandó ilyenül elfogani: *jogot a minél nagyobb boldogságra!*

Ez az egyetlen elfogadható természetjog pedig gyönyörűen bizonyít mellettünk. Szóval: a fegyver, mely ellenünk volt irányozva, visszafelé sült el, mint rendesen.

Mert ebből, az egyetlen természetjogból világosan az következik, hogy e hazának minden egyes polgárát részesíteni kell a magyar állam területén ez idő szerint uralkodó, legrégebb és legfejlettebb kultúrában, a magyar kultúrában s nem szabad megengedni a közhatalomnak azt, hogy az állampolgá-

rok nagy csoportjai továbbra is száználmas, igazán ázsiai kulturális s ebből folyólag anyagi viszonyok között élve, az élet igen sok szépségétől és élvezetétől el legyenek zárva. A kik pedig e munkának utjában állnak, azokat félre kell lökni.

Nem a nemzetiségek törekvése, hanem a magyar nemzeti állam kiépítésére való törekvés lesz tehát természetjogból folyó, vagyis oly törekvés, amely *természetes folyamatot* segít elő! Ennek a folyamatnak a szociológusok által hirdetett társadalmi fejlődési törvények szerint önmagától is, de persze későbbre, végbe kell mennie.

Igy lesz az egységes magyar nemzet-állam követelménye a természetjognak, emberi haladásnak és a nemzetiségi állampolgárok igazi érdekeinek.

Reméljük és hisszük, hogy a mai parlament és kormány figyelemre sem méltatva a hazug elméleteket, a támadásokat, haladni fog eréllyel a nemzet-állam *úttörő* munkálataiban s nagy vezérideájának, a nemzeti állam-eszmének szolgálatába állítja minden javaslatát, de különösen az ezen szempontból korszakos jelentőséggel bíró nagy reformot, a nemsokára benyújtandó általános választói jog törvényjavaslatát.

Ha nem kötik a választói jogot a függetlenségi párt régi programja szerint, a magyar nyelv bírásához, vagy más nemzeti kautálékkal el nem látják azt, akkor a reform nem előre visz minket, akkor az nem a magyar nemzeti államnak lesz majd erős pillére, hanem való-sággal *visszafeljesztő hatása lesz!* Ezt pedig a reform csinálói nem akarhatják; mert ez a magyar állameszme öngyilkosságát jelentené.

A politikai helyzetről.

Amikor a magyar parlamentben heteken át nem lehetett magyar szót hallani a horvátok garázdálkodásai miatt, a legutolsó vasuti bakter is megvetéssel szólta le a koalíciót, a parlamentet, az egész magyar politikát, mely nem tud rendet teremteni az ország hazájában. Akkor a koalíció bukására a bokrokból leskelődők azt lármázták, hogy ennél tehetlenebb többség még nem volt. Akkor a sok patent hazafi azt követelte, hogy ha van becsület a mai többségben, vessen véget annak a szégyenletes állapotnak, hogy egy

nemzet akarata nevetséges bábjáték legyen a nemzetellenes kisebbség kezében.

Naiv lelkek joggal hihették, hogy amikor a többség a helyzet kényszerét megértve és a közvélemény sürgetésének engedve, ezek után napi-rendre tüzi a parlament megmentésének, a munkaképesség biztosításának nemzeti szempontból körül-báztított garanciáit, a gáncsoskodók elnémulnak. Hát bizony, aki a politikában naiv és érzelgős, az rászolgál a legkeserűbb csalódásokra is. Azt hisszük azonban, hogy azok a politikusok, akik most a házszabály-revizio kérdését dülőre akarják vinni nem estek e két hiba egyikébe se, hanem nyitott szemmel látták a helyzetet. Tehát bizonyára tisztában voltak azzal, hogy akik krokodiluskönynyeket hullattak a nemzetellenes obstrukciókkal szemben tanusított tehetetlenséget kárhóztatva, most hirtelen meg fognak feledkezni mindarról, a mi történt. Akik heteken át gyalázták a koalíciót, mert türi a parlamentárizmus elleni horvát lázadást és ugyanazok, a kik véres színekkel ecsetelték a választási reform nemzetiségi és felforgató veszedelmeit, most szemfényvesztésnek mondják a parlament nemzeti hivatásának és a nemzeti szempontokat megvédő jogkiterjesztés lehetőségének biztosítására mellőzhetetlen házszabály-reviziót. A horvát veszedelem, a nemzetiségi lelketlen izgatás, a sok szét-huzó államellenes törekvés tegnaptól mára „szédelgés” lett, melyet Andrassy, Kossuth, Apponyi eszelt ki, hogy a Wekerle-kormány és a mai többség uralmát örök időkre biztosítsa a házszabály-revizióval. Ennél cinikusabb játékra még a magyar politikában is kevés példát találunk. Csak az lenne még példátlanabb, ha egy többséget a kötelesség útján ilyen átlátszó taktikával megakadályozhatnának azok, akik ezzel a mohósággal maguk árulják el, hogy a türelmetlenség örökös kajánsága tüzei őket.

A koalíció ellenségeinek ebben a taktikában, mely a mai rendet akarná mindenestől fálnak vinni, hü segítő-társuk akad az idegességben, melyet a kívülről röpitett mérgezett nyilak egyes jóhiszeműek lelkében is támasztanak. Mert határozott siker a nemzeti ügy ellenségei számára minden olyan gyengítése a házszabály-módosító tervnek, mely rést üt a vértzetén. Ez a revizio arra van hivatva, hogy a nemzeti többség jogának védelme mellett a hazael-lenis kis csoportok összeroffenésével folytatott technikai obstrukcióinak az utját bevágja. Ezért gyengíti éppen

az ügyet, melyet szolgálnia kell, minden olyan törekvés, mely az akciót az eredeti utról lezöríti.

A nemzeti védekezés fegyverétől az eredeti revíziós tervezet sem fosztja meg a parlamentarizmust. — A revízió végleges formáját természetesen a parlamenti pártok megállapodásai adják meg, mivel pedig a házszabályok megállapítása a képviselőház belső ügye, az a körülmény, hogy egyik-másik kérdésben eltérő felfogások is érvényesülnek, nem érinti a kabinet helyzetét vagy a koalíció egységét, amin nem változtat az, hogy a miniszterek mint pártjaik vezető férfiai természetesen ebben a kérdésben is irányító közreműködéssel osztoznak a kérdés megoldásával járó felelősségen. Ezen csak azok akadhatnak fel, a kiknek fáj, hogy a koalíció nem málik szét a legelső komoly erőpróbanál.

A választási reformot némely oldalról támadják, „leleplezik” és agyoncsapják nap-nap után. Ebből a vad nekibuzdulásból, melyet a koalíció ellenségei nagy élvezettel szítanak nap-nap után, a legvilágosabban domborodik ki annak helyes volta, hogy a belügyminiszter reformtervezetét a maga egészében akarja a nyilvánosságnak átadni. A miniszter ismételtén kijelentette félreértést kizáró határozottsággal, hogy késedelemről nincs szó. Most tehát más irányt vett az ugratás.

Támadják a reformot és kombinációkat leleplezések köntösébe bújtatva izgatják a munkásokat, ugratják a magyar politikai élet különböző tényezőit. Nem éppen ez a látma igazolja e annak a felfogásnak a helyességét, hogy az általános választójogi reformot, mely a jogok szabadelvű kiterjesztését a nemzeti érdek szempontjaival hozza összhangba, úgy kell a nyilvánosság elé juttatni, hogy a nagy kérdés minden vonatkozása és minden elágazása tisztán domborodjék ki, minden eshetőség a kérdés horderejéhez mért rigorozitással legyen a megoldásra elkészítve. Aki másképp járna el, az nemcsak a reformot, hanem a többség egész politikáját dobná oda kész prédául a reformra és ennek testén át a koalícióra lecsapni kész ellenségeinknek.

De a kik már most agyba-főbe verik erre a mintára a választási reformot, noha még nem is látták, csak azok munkáját könnyítik, akik a reformot meg akarják hiúsítani. Pedig erre a munkára nem nehéz vállalkozót találni. Kész erre a koalíció minden ellensége, mert ha a koalíció ezt a feladatot sikerrel oldja meg, felborul azok számadása, akik a mai helyzet romjaiból szeretnék a házukat felépíteni.

Szegénysorsu gyermekeinket nevelő és segélyező egyesület.

A szervezés alatt álló „Székelyudvarhelyi Népművelési Egyesület” akarja vállalni városunkban azt a nemes és szép feladatot, hogy az elhagyott vagy az igen szegény sorsban élő gyermekek neveléséről és segélyezéséről gondoskodjék.

Községi iskolaszékünk, mint ez egyesület szervező-bizottsága, hogy a

taggyűjtés annál sikeresebb eredménnyel járjon, tájékoztatásul előleges értesítéseket osztatott szét. Közönségünk átérzve e törekvésünk nagyfontosságú horderejét, a kiket csak szerencsénk volt sorából megtalálni, készséggel, sőt nagyon sokan lelkesítő buzditással léptek ezen — a közeli napokban megalakítandó — segélyező egyesület tagjai sorába.

„A legnagyobb örömmel és készséggel lépek be a szegény gyermekek nevelése és segélyezése ügyét munkálni szándékozó Népművelési Egyesületbe, mondta egyik igen nagy hivatali testület főnöke, mert nemcsak egyéni gondolkodásom, de hivatalos működésem folytán is kialakult véleményem, hogy az elhagyott gyermekeket neveléssel, nem pedig a felnőtt embereket legtöbbször büntetéssel sújtva kell a társadalmi életre és munkás emberekké nevelnünk s így édes hazánknak hasznos polgáiraivá tennünk.” Népművelési Egyesületünk végcélját jelentik e felemelő szavak, melynek elérésére irányuló, gyönyörűség munkánkhoz támogatásukat ígérték ez Egyesületbe való belépésük tényével: Ugron Ákos főispán, Dr Damokos Andor, Szabó Gábor, Szabó Nándor, Szabó Endre, Nagy István, Filez Rezső, Kolumbán Lukács, Bertalan Lajos, Boldizsár Dénes, Szibián György, Ungváry Lajos, Zakariás Póli, Ifj. Nagy Pál, Dr Majthényi Miklós, Dr Paál Árpád, Dr Kovácsy László, Kandó István, Papp Dénes, Gábor Dénes, Losdorfer Emil, Csomor József, Lőrinczi István, Kozma Domokos, Ozsváth János, Barabás András, Dollny Róbert, Constantinescu Mikán, Kállay Sándor, Baranyai Gyula, Szabó Endre, Gyertyánffy Boldizsár, Schvester József, Pálffy Aladár, Losdorfer Aladár, Gotthárd János, Soó Domokos, Lakatos Tivadar, László Albert, Nagy Ferenc, Rápolti Károly, Kaptza Tamás, Illyés Máté, Máthéffy Domokos, Fekete Manó, Szabó Gábor, Persián János, Fás Gyula, Prunyi Albert, Gohn Emil, Vajda Ferenc, Péterffy István, Amberboy József, Márk Testvérek, Szabó György, Hánn József, Haáb József, Bodrogi Sándorné, Rösler Károly, Gábor Márton, Barcsay Károly, Csató Imre, Papp István, Ifj. Jakabos György, Orbán, Nagy és Tamás Flórián Kristóf, Csillag István, Sámson Lajos, Tassaly Lajos, Tassaly József, Kálnoky Ferenc, Gyarmathy Ákos, Gyarmathy István, Bagó Gyula kereskedése, Sándor István, Zöld János, Erdélyi Simon, Szentpétery Gergely, Dr Valencsik Ferenc, Schüller János, Fernengel Gyula, Ernst György, Gyertyánffy Gábor alapító tag, Heitz Vilmos, Mészáros Zoltán, Tamás Balázs, Ferenczy Gyula árvsz. elnök, Szabó Ödön, Siegmund József, Gaskó Gyula, Ifj. Dragomán Domokos, Kun Béla, Dr Demeter Károly, Kassay Árpád, Dr Mezei Ödön, Kaptza Károly, Kassay F. Gyula, Kassay József, Id. Szakács Károly, Szócs Gergely, Boldizsár Ferenc, Benedek Béla, Benedek Géza, Orbán Antal, Koronkay Ferenc.

Mély tisztelettel kérjük fel mindazon nemesszivű érdeklődőket, a kiket az egyesület tagjai sorába való belépés céljából felkeresnünk alkalmunk nem volt és nem lehet, hogy esetleges belépési szándékukat a községi iskola tanítójánál levő tag-

gyűjtő iven névaláírásukkal vagy egy levelezőlapon jelelték be. Az alapító tagdíj 50 K, a 6 évről kötelező rendes tagdíj évi 2 K, a pártoló tagdíj évi 2 K. Támogassuk mindnyáján a szegény gyermekeink ügyét!

Gyerkcs Mihály, ig.-tanító.

Lapzárta előtt.

A koalíciós pártok intézőbizottságának elnöki konferenciáját hétfőn este fejezték be és a közösügyek és a katonai kérdésekben támadt ütköző pontot Kmetty Károly által beadott indítvány szerint — nyílt kérdésnek hagyták. Kedden este 5 órakor a pártközi értekezlet kezdte meg működését; a horvátok visszautasították a meghívást. Kedden délelőtt a függetlenségi pártnak egyik frakciója — Mérei Lajos vezetésével mozgalmat indított egy újabb megoldási terv érdekében; a küldöttség Kossuth Ferencnél, Andrassy Gyulánál és Wekerle Sándornál tiszteletet; mindhárom miniszter ígéretet tett, hogy az új módosítást fontolóra veszik . . .

KÜLÖNFÉLÉK.

Hihetetlen hírek.

Mondják, hogy a vasárnapi műkedvelői előadáson sokakat láttak, a kik ott voltak, — és sokakat láttak, akik nem voltak ott;

mondják, hogy aki a sikos járdán nem akar elbukni, az hordjon a zsebében fűrészpont és szórja mindig maga elé;

mondják, hogy nálunk a csárdást bosztonlépésekkel, — a boszont pedig csárdáslépésekkel tánczolják;

mondják, hogy Udvarhelyen a borbélyműhelyben még subiczkot is árulnak;

mondják, hogy az alsós elleni egyesület alapszabályait megfellebbezték; mondják, hogy Udvarhelyi nagyban tenyésztek a kaméleon rozsákat; mondják, hogy Udvarhelyről népesítik be a fővárosi állatkertet;

mondják, hogy már kijelölték azt a helyet, a hová az állami iskolát nem fogják felépíteni. E hírek valódiságáért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

— **Hivatalok vizsgálata.** Ugron Ákos főispán a hét folyamán megvizsgálta az udvarhelyi alispáni, árvaszéki és főszolgabírói hivatalokat és a tapasztalt rend felett általában megelégedésének adott kifejezést, míg az apróbb, jelentéktelen hiányok elenyészletésére nézve kiadta rendelkezését.

— **A szokásos pótsorozás** e hó 20-án, hétfőn tartott meg a vármegyeházán, melyen a városiakból 1, a kerületekből 5, Csikmegyéből 1 hadkötelezett, ezenkívül pedig már idősebb 7 egyén is jelentkezett, akik hadképtelenségüket igazolták.

— **Sorshuzás.** Az udvarhelyi szolgabírói járásban, — a sorshuzás 19-én tartott meg az ez évi sorozásra, melyre az 1885—86. és 87-ik évbeliek fognak előállítani. — Az 1887-ik évbeliek közül ez évben 526

állításköteles egyén van, tehát olyan tekintélyes szám, amilyen még nem fordult elő és amely a népesség örövendelés szaporodását is jelenti.

— **Esküvő.** Bardocz Árpád kir. törvényszéki albiró e hó 19-én tartotta esküvőjét, Debreczy Ferenc földbirtokos kedves leányával Margittal Mezőkirályfalván. Gratulálunk és tartós boldogságot kívánunk a szép frigyhez.

Ürmösi Boldizsár Ferenc homoródszentlászlói körjegyző házasságra lépett Sándor Mariska vargyasi tanítónővel.

— **Erdélyrészi vásárok.** Csütörtökön január 23-án Kendilona; 24-én Mezőmehes; 25-én Bánffyhunyard, Bereck, Csikkozmas, Gyalakuta, Nagyenyed, Rozsnyó, Szászkeresztur, Szt.-Benedek. 27-én Bátos, Erzsébetváros, Kürpöd. 28-án Mikeszásza, Szamosnagygoroszló, Székelydobos, Zám, 29-én Szászsebes.

— **Szent-Antal estély.** A múlt vasárnapra hirdetett Szent-Antal estélyt mely közbejött akadályok miatt elmaradt. — mint értesülünk, — jövő vasárnap, e hó 26-án a már lekötött műsorral fogják megtartani.

— **A polgári önképző kör** javára vasárnap, e hó 19-én tartott második műkedvelői előadás az elsőkhöz hasonló fényes anyagi és erkölcsi sikerrel folyt le és nemcsak a telt ház zajos tetszése bizonyította, hogy a „Napraforgó” című gyönyörű népszínművet valóban közkiánatra adták elő, hanem azon körülmény is, hogy nagyon sokan voltak, akik második szoris érdeemesnek tartották megnézni ami a legmesszebb menő dicséret de, rék műkedvelőink számára, akik most is egytől-egyig mind kitünő alakításokat nyújtottak és érette zajos elismerést és tapsokat arattak. A műkedvelők ambiciózus csoportja Deréki Antal rendező vezetésével mellett tudvalevőleg vasárnap e hó 20-án Székelykereszturra rándul, ahol a darabot harmadszori ismétlésben az Udvarhely megyei Tanszermúzeum javára adják elő. — Mint bennünket Székelykereszturról értesítenek, az ottani közönség nagy érdeklődést tanúsít a táncsal egybekötött előadás ránt.

— **A székelyudvarhelyi kereskedők és kereskedő ifjak „Otthon” egyesületének** vigalmi bizottsága ma csütörtökön január hó 23-án saját helyiségében estélyt rendez a következő műsorral: Szaval Bessenyei János; párjelenet, előadják: Bagó Mariska és Bálint Endre; felolvas Hirsch Hermann; énekel Majorossy Berta; szaval Ávéd Rózsika. Kezdeté fél 9 órakor.

— **Adófizetők figyelmébe.** Az erre vonatkozó törvény alapján figyelmeztetjük mindazon adófizetőket, a kiknek adósság van bekebelezve a birtokukra, házukra, hogy az erről szóló tehervallomásaikat adják be a városi számvevőséghez, mivel az adósság után fizetendő kamatok tizszázalékát kitevő összeget elengedik az adóból. Tehervallomási uralpot a városi számvevőségnek ingyen adnak, de ezen hónap, január végéig okvetlen be kell adni, mivel később nem vétetnek figyelembe.

— **A kereskedők és kereskedelmi ifjaknak** február 8-ára hirdetett álarcos báljára az előkészületek serényen folynak és mint a jelekből következtetjük, fényesnek ígérkezik, mert a rendezőség nemcsak a táncszívalom folyamán szándékozik a közönséget érdekes epizódokkal mulattatni, de aznap nagy menettel vonulnak ki a vasuti indóházhoz felvirágozott négy lovas fogaton és úgy fogadják a Nizzából hozzánk érkező Karneval

herceget. A multság különben szigorúan zártkörű lesz és csak a meghívó előmutatói vehetnek benne részt, ami egy álarcos bálnál érhető is, ahol tudvalevőleg mindenféle elemek szoktak nagy tarkaságban összeveszteni.

Gazdasági cselédek jutalmazása.

A földmívelésügyi miniszter legközelebb tette közzé a vármegyék és törvényhatósági városok főispánjainak az 1908. évi gazdasági cselédek és munkások jutalmazására vonatkozó tervezetet. Ezek szerint a folyó évben 376 gazdasági cseléd és munkás között leendő kiosztásra összesen 32900 korona irányoztatott elő. Eből 100—100 korona jutalmat kap Udvarhelyvármegyében 2 cseléd és 2 munkás, kik hűséges és példás viselkedés mellett huzamosabb időt töltöttek a munkaadónál.

Halálozás. Kálnoki Bedő Dénes, a székelykereszturi állami tanítóképző nyug. tanára, unitárius egyházi tanácsos életének 65 éves korában Marosvásárhelyen elhunyt. A megboldogultat vasárnap, e hó 19-én temették, gyászbaborult családjá és nagyszámu tanítványai részvéte mellett.

Meltzl Hugó, a kolozsvári egyetem egyik tudós tanára, Olaszországból hazafelé utazván, a gyorsvonaton Băród és Nagyvárad között, egy első osztályú kupében hirtelen meghalt. A megboldogult 62 éves volt és a kolozsvári társas körökben nagy műveltsége, hazafiassága és szeretetreméltó modora miatt közkedveltségnek és becsülésnek örvendett. Fia, Balambér, a lesújtó hirre Nagyváradra utazott és intézkedett, hogy a holttestet Kolozsvárra szállítsák.

A székelykereszturi tanítóképző ügyéről mindenféle tendenciózus hírek keringenek a lapokban, melyeket bizonyos érdekelt körök úgy látszik mesterségesen gyártanak. Tudvalevőleg a közoktatásügyi miniszterium elfogadta a község által az építés céljára felajánlott telket, miután azt már megelőzőleg a város képviselő testülete és a vármegyei közigazgatási bizottság is elfogadta. A község által kijelölt és a miniszter által elfogadott 4—5 hold telket a község megalkudta ugyan, de ennek megvétele a községi pótadót mintegy 93 százalékra emelte volna és így a képviselőtestület nem szavazta meg a kölcsön felvételét; a hiba ott történt, hogy az egész összeget nem osztották fel hosszabb időtörlesztésre, hanem beállították az 1908. évi költségvetésbe a mi azután természetesen a pótadó aránytalan felemelését vonta volna maga után. Úgy értesülünk, hogy most a kérdést akként vélik előnyösen megoldani, hogy az építkezést az intézet háta mögött elterülő telken hozzák a miniszteriumnak javaslatba. E régóta vajdó ügynek számai azonban egész Marosvásárhelyig elhúzódhatnak, mert ott mindent megmozgatnak az illetékes hatóságok, hogy a tanítóképző oda helyeztessék át, amiben Székelykeresztúrról is találnak támogatást, mert nyilvánvaló a törekvés, hogy az intézet ellen, minden alkalmat felhasználjanak. Így történt legközelebb, hogy négy iparos suhanc beverte az intézet ablakait, mely körülményt is arra akarták magyarázni és felhasználni, hogy a polgárságnak az intézet ellen táplált gyűlöletét bizonyítsák vele. Azonban a csendőri vizsgálat kiderítette, hogy csupán az iparosok és tanulók között folyt személyes torzalkodásból eredt az éretlen csíny; a négy suhancot most fogva tartják és a nyomozást annak puhatolására indították meg, vajjon nem volt-e nekik bujtogatójuk. Valóban nem épületes dolog, tudni és látni, hogy ezt a Székelykeresztur társadalmi és kulturális életére oly nagy-

fontosságú ügyet is késleltetik és veszélyeztetik holmi apró cseprő — egyéni érdekekért.

Megváltoztatott ítélet. Pállffy Dénesnek Gállffy Kálmán elleni rágalalmazási bűnügyében a kir. törvényszék Gállffy Kálmán vádlottat a terhére rótt rágalmazás vétsége alól az 1907. október 5-én megtartott tárgyaláson felmentette, amit annak idején közöltünk is. Ezen ítélet ellen Pállffy Dénesné, ügyvédje dr. Elekes Dénes útján fellebbezéssel élt s annak alapján a kir. ítéletábla az 1908. január 15-én hozott ítéletével a kir. törvényszék fölmentő ítéletét megsemmisítette s Gállffy Kálmán vádlottat az ezen lap hasábjain az ifj. Dániel Lajossal folytatott nyílttéri közleményekből kifolyólag a Pállffy Dénesné sérelmére elkövetett s a B. F. K. 258. §-ba ütköző, a a 259 §-szert minősülő rágalmazás vétségében bűnösnek mondotta ki s ezért őt 50 kor. fő. és 20 kor. mellékbüntetésre ítélte s 380 kor. perköltség megfizetésére és az ítéletnek a „Székelyudvarhely”-ben saját költségén leendő közzétételére kötelezte. Vádlott semmisségi panaszt jelentett be.

Kutba esett ember. Székelykeresztúrról írják, hogy Bokor János 58 éves, szeszgyári munkás e hó 18-án este munkatársaival jól felöntött a garatra és megittasodva a szeszgyár mellett levő kutba esett, hol családja hosszas keresés után hulláját másnap megtalálta. A hulla megvizsgálta után, csendőri nyomozás és orvosi boncolás megállapította, hogy Bokor csakis részegségének esett áldozatul és eltemetése akadály nélkül engedélyeztetett.

Öngyilkosság. Ábrahám Jakab 68 éves fiatalvi szeszfőző saját lakásán, afelett való elkéséredésében, hogy peres ügyben február hó 4-ikére a marosvásárhelyi kir. táblához megidézett, a határnapot be sem várva, a táblánál megjelent, hol arról értesült, hogy pere rosszul áll. Onnan haza jöve családi körébe, buskomorra lett és f. hó 12-én éjjel felakasztotta magát; midőn felesége megtalálta már halott volt. — E hó 13-án az összes környékbeli zsidóság részvétele mellett eltemetett.

Könyvkötő tanulónak felvezet egy jóra való fiút azonnal Betegh Pál könyvkötő-intézetébe Székelyudvarhelyt.

Zenekedvelők és zenészek figyelmébe! Hegedűk, hegedűvonók, hurok, gyanták, vonószörök és más felszerelések — legjobb minőségben; Okarinák nagyválasztékban; hangsípok, harmonikák, klarinétnyelvek stb. előnyös árak mellett kaphatók: Betegh Pál könyv-, papír-, író-, rajzszekerkereskedésében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. alatt.

A kisgazdák állattenyésztése. A legutóbbi állatszámítások megmutatták, hogy a földmívelő népünk kezén levő anyag nagy változáson ment keresztül, mert hamarosan igen nagy tért foglaltak a gyorsabban fejlődő, könnyebben hizó, jobban tejelő nyugati fajták. Másrészt azonban egyes vidékeken szaporodik és minőségileg javul a magyar fajta szarvasmarha is. A földmívelő nép szinte erején felül is áldoz úgy a magyar fajta javítására, mint különösen azok a vidékeken, a hol a tejjgazdaság tért foglalt, nyugati tejelő fajták beszerzésére is. A tett tapasztalatok szerint a szükséges befektetési tőkét sokszor drága takarékpénztári kölcsönrel szerzik meg. Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter oly módon szándékozik a népnek ezt a spontán igyekezetét támogatni, hogy

a pénzbeszerzést olcsóbbá tegye, de semmiképen se bénítsa az így nyilvánuló öntevékenységet. Az ez évi költségvetésbe ugyanis százötvenezer koronát vett fel arra a célra, hogy a tenyészállatokat kölcsönpénzen szerző kisgazdák kamatfizetési terheiről könnyítsen. A szóban levő célokra felvett kölcsönök rendszerint 3—5 évi lejáratuak és éppen az első törlesztési időben jövedelmez a legkevesebbet az új befektetés. Aránylag csekély hozzájárulással jelentékenyen lehet csökkenteni az ilyen kölcsönök kamatterhét és az előirányzott összeggel milliókra menő értékű haszonállat megszerzését lehet könnyíteni, vagyis aránylag csekély áldozattal milliókra lehet a kisgazdák kezén levő jövedelmező gazdasági érdekeket gyarapítani.

A székelymuzsnai Ifjúsági Egyesület f. hó 25-én, szombaton az állami iskola tantermeiben saját pénztára gyarapítására érdekes műsorral egybekötött táncestélyt rendez.

Bucsulakoma. Dr Harmath Jenő törvényszéki bíró eltávozására alkalmasból tisztviseletársai, nagyszámu barátai és tisztelői szombaton, e hó 25-én este bucsulakomát rendeznek a Budapest-szálloda éttermében. Midőn erről tudomást veszünk, egy szerszint ismételt sajnálatunkat fejezzük ki a derék bíró távozására felelt, kit előkelő modoráért, lekötelező előzékenységeért és szigorú kötelességtudásáért közönségünk minden rétegében egyaránt szerettek és becsültek.

Székely községek vízzel való ellátása. A Székelyföldön hetven olyan község van, amelyek hol állandóan, hol pedig a szárazabb esztendőben vízhiánnyal küzdenek. Ez az állapot károsan hat nemcsak az embererekeknek egészségére, de a gazdálkodásra is. Mert elegendő víz nélkül marhát tartani, gazdálkodni nem lehet. Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter látván, hogy a szóban levő községek gazdasági haladásának egyik legnagyobb akadály a vízhiány, már a múlt évi költségvetésben gondoskodott arról, hogy azokat a községeket, amelyeknek lakossága maga is hajlandó áldozni a gazdasági célokra szükséges víz biztosítására, vizvezető s efféle művek alkotására, ez irányu tevékenységükben támogathassa. Ehhez képest már a múlt évben százezer koronát vett föl a hegyvidéki és székelyföldi községek vízügyi bajainak orvoslására s ugyanazon összeget irányozta elő a folyó évre is. Az érdekelt községek közül most Kálnok, Bereck, Bikszád, Albis és Homoródszentmárton fognak hozzá a vízellátást biztosító munkákhoz, még pedig azoknak a terveknek alapján, amelyeket a földmívelésügyi miniszternek e célra állandóan kirendelt szakközege készítet el. Tavaly Székelyszentmiklós, Feldboly és Felvinc községeiben indult meg a munka. Mind e községek a vízellátó művek létesítésére a földmívelésügyi minisztertől a költségek 30—50 százalékáig menő segítséget kaptak, míg a többi részint készpénzből, részint természetből szolgáltatásokkal maguk a községek fedezik.

Imádságos és énekes könyvek („Égi Manna”, „Uj Lelki Manna”, „Uj Rózsafüzér”, „Mennyei Utmutató”, „Üdvözlégny Mária!”, „Hit, remény, szeretet”, „Jézus legszentebb szive az én oltalmam életemben és halálomban”, „Vezérangyal a lelki épülés és áhitat terén”, „Jó Nap azaz imádságos és énekes könyv minden koru, rangu és nemü hívők számára”, „Isten a valódi szeretet”, „Gyöngyszemek”, „Gyémántok”, „Kis és Középrózsa kert”, „Páduai Szent Antal imakönyve”, a csodatevő szent tiszteletére és segítségül hívására szolgáló imákkal és áhitatos elmélkedésekkel”, „Ifjúság Kala-

uza”, „Kis Józus imádsága”, „Gyermek-Imák”, „Kis-Lelki Kincs”, „Lelki Rózsabimbók”, „A Gyermek Szent Fohászai”, valamint több katolikus református és unitárius hívőknek alkalmas imádságos és énekes könyvek) állandóan legnagyobb választékban, legolcsóbb árak mellett Betegh Pál író- és rajzszekerkereskedésében Székelyudvarhelyt, Kossuth utca 31. sz. alatt, a m. kir. postahivatal átellerében kaphatók. A főtisztelendő pap-ságnak ezen kedvező körülményt szives figyelmébe azon kéréssel ajánljuk, hogy a hívőket erről alkalmadtán felvilágosítani kegyeskedjenek. Ezt annál is inkább kérjük, mivel az összes e körbe tartozó könyvek egyházközségi jóváhagyást nyertek és így teljes biztosítékot nyújtanak arról, hogy mindenki megfelelő könyv birtokába jut.

A jövő körzője! Szénásy Béla magyar gyártmányu új szabadalmazott fejes körzői a legjobbak. Kapható: Betegh Pál könyv-, papír-, író- és rajzszekerkereskedésében Székelyudvarhelyt Kossuth-utca 31. sz. a.

Kiadja: Betegh Pál újságkiadó intézete.

Kiadó, esetleg eladó a Csere-utcában a 7. b. számú ház. Értekezni lehet Pakot Lászlónál 290—908. tkvi szám.

Hirdetmény.

Falkaslaka község erdő és legelő arányosítása folytán szükségessé vált telekkönyvi átalakítás és azzal kapcsolatos telekkönyvi helyesbítési ügyben az 1892. évi 29. t. c. értelmében a tényleges birtoklás tulajdonjogának telekjegyzőkönyveikbe való bejegyzése és a telekkönyvi bejegyzések helyesbítése iránti eljárás befejeztetvén

Ez azzal a felhívással tétetik közre;

1. hogy mindazok, kik az 1886. évi 29. t. c. 15. és 17. §§-ai alapján ide értve e §-oknak az 1889. évi 38. t. c. 5. és 6. §§-okban és az 1891. évi 16. t. c. 15. §-a, pontjában foglalt kiegészítéseit is, valamint az 1889. évi 38. t. c. 7. §-a, és az 1891. évi 16. t. c. 15. §-a b. pontja alapján eszközölt bejegyzések, vagy az 1886. évi 29. t. c. 22. §-a alapján történt törlések érvénytelenségét kimutathatják e végből törlési keresetüket hat hónap alatt, vagyis 1908. augusztus hó 1. napjáig bezárólag alóliirt telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, mert ha az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indított törlési kereset, annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett hátrányára nem szolgálhat.

2. hogy mindazok, kik az 1886. évi 29. t. c. 6. és 18 §-ainak értelmében ideértve az utóbbi §-ának az 1889. évi 38. t. c. 5. és 6. §§-aiban foglalt kiegészítéseit is a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt vagyis 1908. évi augusztus hó 1. napjáig bezárólag nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő letelte után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog.

3. hogy mindazok, a kik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül az eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogikat bármely irányban sértve vélik, ideértve azokat is, kik a tulajdonjog arányainak az 1889. évi 38. t. c. 16. §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják, e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis 1908. augusztus hó 1. napjáig bezárólag nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmulta után az említett bejegyzé-

seket pedig csakis a törvény rendes útján és csak időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személynek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek a felek, a kik a hitelesítő bizottságnak eredeti okiratokat adtak át, hogy a mennyiben azokhoz egyszersmint egyszerű másolatokat is csatolnak, vagy ilyenek pótlólag benyújtanak az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Szekelyudvarhely, 1908. jan. 11. GRAFFIUS, kir. trvszéki egyesbíró.

Szekelyek naptára.

Gazdagcikksorozatokkal. Szencziócs tartalommal. Pontos és nagyszerűen csoportosított vásárjegyzekkel. Kizárólag szekely tárgyú dolgozatok: a szekely ipar, gazdaság, erdő, népviselet- és kiállításról stb. szólnak. Sok és szép képek! Ára 60 fillér. Már kapható Betegh Pál könyvkereskedésében Székelyudvarhelyt, Kossuth utca 31. sz.

BÉLYEGZŐK

megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban szállítatnak Betegh Pál könyv-, papir-, író, rajz- és zenemű kereskedéséből Székelyudvarhelyt.

BOR!

Fernengel Gyula szekelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Téli menetrend.

Érvényes 1907 évi október hó 1-től.

Szv.	Gyv.	Budapest k. p. u. — Predeal — (Bukarest)	Szv.	Gyv.
506	502.	állomások	507	501
I-III.	I-II.		I-III.	I-II.
900	915	Budapest k. p. u.	720	720
1152	1119	i Szolnok	344	558
1206	1132	é Szajol	304	519
144	1247	é Püspökladány	117	408
344	211	é Nagyvárád	1109	233
410	218	i Nagyvárád	1034	232
827	553	é Kolozsvár	559	1110
	908	é Deés		340
	305	i „		
854	611	i Kolozsvár	521	1050
1016	726	é Aranyos-Gyéres	348	930
1044	750	é Székely-Kocsárd	307	900
459	1025	é Marosvásárhely	1225	615
615	526	i „	587	1127
1145	831	é Tövis	157	812
	401	i Arad	635	1222
	1000	i „	850	445
1225	905	é Küküllőszög	1248	735
888		é Parajd (Korond-fürdő)		105
	335	i „		845
153	944	é Kis-Kapus	1141	656
358	1257	é Nagy-Szeben	781	445
1120	781	i „	1257	915
218	946	i Kis-Kapus	1109	650
333	1051	é Segesvár	917	508
619	133	é Székelyudvarhely	700	234
343	1100	i Segesvár	927	542
751	209	é Brassó	531	245
1241	652	é Kézdi-Vásárhely		1016
306		é Gyimes	szsz.	445
	219	i Brassó		218
	331	é Predeal		112
	920	é Bukarest		805

Az aláhúzott számok éjjeli időt jelentenek
Az i | indulás; é — érkezés.

Köhögés, rekedtség és hurut ellen nincs jobb a

Réthy-féle

pemetefü-cukornál.

Vásárlásnál azonban vigyázzunk és határozottan Réthy-félet kérjünk, mivel sok haszontalan utánzat van,

Egy doboz 60 fillér.

Csak RETHY-félet fogadjunk el!

Új kocsik

szekerek,

gazdasági felszerelések, ekék, eketaligák kaphatók s mindenféle más megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközöl Lakatos Mihály kovácsmester Székelyudvarhelyt, báró Orbán Balázs utca 7. sz. alatt. Készítményeimért teljes felelősséget vállalok.

HÖLGYEIM!

Csak egyszer, próbaképpen rendeljék meg a csodáhatású szépitő szert, a dr. Biró-féle HAVASI GYOPÁR-CRÉMET, és meg fognak róla győződni, hogy ezen csodaszert azonnal eltávolít széplőt, májfoltot, mindenféle tisztátalanságot az arcról és a bőrnél gyönyörű üdéséget, fiataloságot kölcsönöz. Nagy tétel 1 korona, próbatétel 70 fillér.

Vérszegénység, étvágytalanság, idegesség gyógyítására a leghatasosabb készítmény a dr. Biró-féle TOKAJI CHINA-VASBOR. Rendkívül kellemes ízű, erősít, tisztítja a vért. 1 üveg ára 2 kor. 40 fillér.

„ARANYHARMAT.”

A legdivatosabb hajszínt, a szép aranszőke hajat lehet használata által megszerezni. E szer teljesen ártalmatlan ugy a hajra, mint az általános egészségre. Nem fest! Nem piszkít! Egy üveg ára 3 k. Mindezekből főraktár: WOLF gyógyszerár Kolozsvár. Székelyudvarhelyen kapható: NAGYSOLYMOSI KONCZ ÁRMIN „Oroszlán” gyógyszerárban és SOLYMOSSY-féle gyógyszerárban.

Elvállal teljes iroda- és iskola-berendezéseket olcsó áron

SZEKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap, Udvarhelymegye legerjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2 szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emke Adria Rákóczy Szt-István Szepesi Ien

legjobb magyar gyártmányú diszlevélpapírok. Ezekon kívül közönséges és finom, szines és virágos levélpapírok és boritékok, levél-kártyák, gyász- 20-féle helybeli felvétel. képes levelezőlapok Nagy választék tájképes, virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből.

Állandóan kaphatók mindenféle

kész nyomtatványok,

u. m. községi, körjegyzői, szolgabírói, végrehajtói, ügyvédi, lelkészi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Szekelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31 (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és juttányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélíró-tollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszárok, disztollszárok. Ironok, fekete, szines és másoló-ironok (crayonok), zsebironok, csavarironok (ironbetétek, ironvédők, ironhegyezők. Kréták, iskolai, kávéházi és fajlező kréták, szines kréták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, szines, vegy- és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztító, bronz.

HEGEDŰ, hegedüvonó, hurok, hegedü-iskola, hegedü-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek, tük. Hangoló-sipok és okarinák. Monogramok fehérnemű és levélpapírjelzésre. Kézi nyomda. — Különféle bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyák. Ajtóablak és névfeliratok öntött fém-ből, erdészkalapácsok gyári áron.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjúsági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes „Magyar Könyvtár”. A szekelyudvarhelyi középiskolákban és a városi és megyei elemi népiskolákban használatban levő összes tankönyvek raktára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek, főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek, zsebkönyvek (notesek), pénztártömbök (Block), bárca és szelvénykönyvek.

Körzök,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák tolltokok, itató-deszkák, olaj- s vízfesték minden színben. Ecsetek. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, tollállványok, szivacs-csésze, írómappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szönyeg szegek, kapesok stb.

A Székelyföld legnagyobb kész nyomtatványraktára

Nyomatott Betegh Pal könyvnyomató intézetében Székelyudvarhelyt 1908.